

108491

Ob 11. uri!

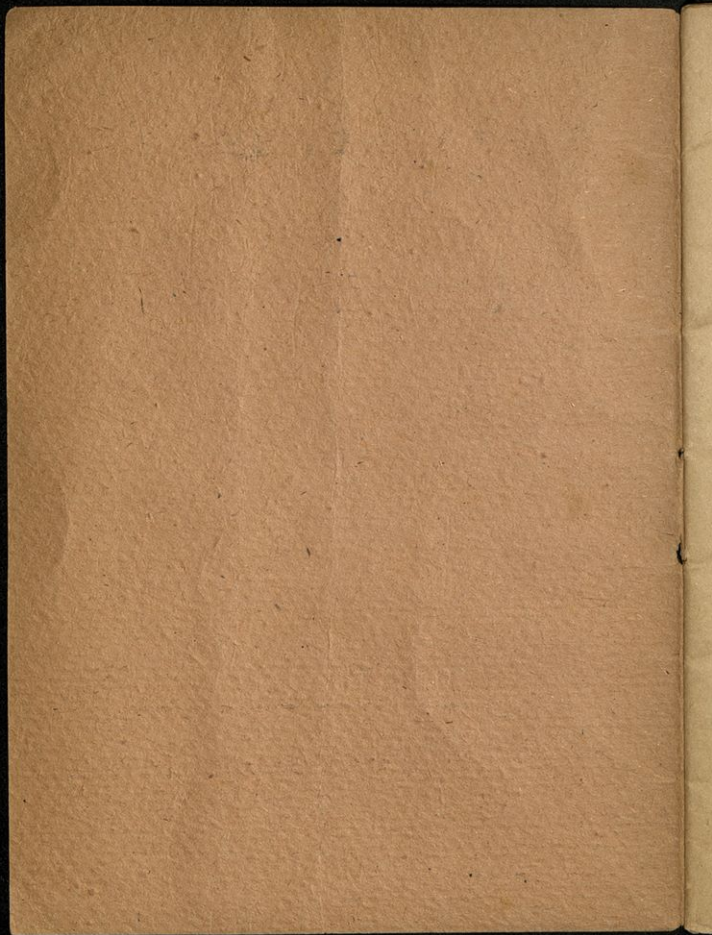
Opomin

poslal slovenskim Koroščem

Avguštin Križaj
bivši župnik Guštanjski.

Ob 11. uri!

Ob 11. uri!

Opomin

poslal slovenskim Koroščem

Avguštin Križaj
bivši župnik Guštanjski.

344.222 (436.6-863) 1920

108491

108491

D8291 | 1950

J. Keel

Uvod.

Kdor hoče v Velikovec ali Pliberk, ima še precej daleč od železniške postaje, kar je posebno ob neugodnem vremenu zelo neprijetno. Kdo šteje kletve in ne posebno častne priimke, ki so se tekom let nabrali proti starim mestnim očetom, branujočim se železnice, češ, da bo „ferdamani eisenbahn furberk ferderbov“, to je, železnica bo v škodo za njih vozna podjetja. Tako jo morajo potomci mahati po snegu in blatu in pokoro delati za trmoglavost svojih pradedov.

Še veliko bolj usodepolno vprašanje se stavi zdaj Vam, dragi koroški bratje, v rešitev, ki Vam bo v prihodnje doneslo čast in hvalo ali pa kletev poznih rodov!

Vsled razpada starega cesarstva so nastale razne razprtije med prej mirno skupaj bivajočimi avstrijskimi narodi. Pri tej priložnosti je prišel tudi v koroške no-

krajine sovražnik, ki ni vprašal stalnih prebivalcev po njihovi volji, temveč je s kruto silo napravil mejo na ozemlju, ki nikoli ni bilo njegovo, sezidal visok obmejni zid med rodovi, ki so bivali v slogi, prijateljstvu in sorodstvu že nad tisoč let, in tako ločil,

kar je Bog sam združil!

Nastal je pa velik upor proti takemu nasilstvu. In mogočni narodi so slišali odmev našega tihtenja in določili, da naj nasilstvo odneha in se pravica izkaže, z eno besedo: dovolilo se je ljudsko glasovanje, po katerem naj Korošci sami določijo, ali jim je ločitev prav ali ne.

In sedaj po dolgem čakanju in neštetih, vnebovpijočih grozovitostih in krivicah od strani nepoklicanih, tujih zločincev je prišel čas, v katerem bomo mogli podreti ta kitajski zid, ki ga je sezidala tuja nasilnost skoz del vrta koroške domovine, in si zopet podati bratovske roke.

Naj govorijo v teh vrsticah srce in glava, občutki in razum, hvaležnost in previdnost, preteklost in prihodnost in potem bomo tudi vedli, kaj smo dolžni sedanjemu času.

Kratek pogled v pretekle čase.

Kakor lepo zagrajeno posestvo leži Koroška v okviru visokih planin. Severno se raztezajo Visoki Turi, v zahodu Turi, Ziljske in Jülske planine, v jugu Karavanke do Uršeljske gore in kot vzhodna stena je postavljena Korna planina. V tem okviru so prebivali v časih pred Kristusom Kelti, redko naseljeni, ki so izumrli ali pa bili pregnani. Potem so zasedli Rimljani deželo, ki je postala pozneje prehodnja dežela raznim nemškimi plemenom, hrepenečim po laškem solncu, žitu in vinu. Velika in manjšanemška plemena so se na Laškem izgubila. Nekaj oddelkov jih je pa gotovo ostalo na Koroškem, kamor so dospeli v 6. ali 7. stoletju po Kristusu stari Slovenci. Iz nemškega Solnograda (Salzburg) in rimskega Ogleja (Aquileja) so prišli, oznanjovat sv. evangelij, nemški in laški dulovniki. Tako je postala dežela, ki je kmalu z Bavarsko pripadala k velikemu nemškemu cesarstvu, mešana naselbina Slovencev in Nemcev že 700 let po Kristusu in je ostala skozi 1200 let skupna mati za obadva naroda, ki sta se versko in gospodarsko vedno bolj približala in spojila po ženitvah tekom stoletij

v eno veliko žlahto Korošcev.

Niso prihrumeli Nemci z ognjem in mečem,

kakor nepoklicani gostje iz juga leta 1918., temveč v mirnem razvoju sta si postala koroški Slovenec in Nemec prava brata. In Bog jih je združil! V eni veri, v eni državi skozi zadnjih 1200 let so postali Korošci ena celota.

* Ves čas tega razvoja — razen, kakor umevno, v prvih divjih, valovitih časih vesoljne ljudske selitve — ni bilo razpora med koroškimi Slovenci in Nemci. Povest o „nemškem valpetu“, ki je baje vihtel svoj bič nad slovenskim kmetom, velja ravno tako za nemške kmete teh časov. Tu se ne gre za Slovenščino, temveč za nekatere sirove tlačitelje, ki so se kazali v srednjem veku ravno tako pri nas kakor pri Nemcih, Francozih, Angležih itd.

Ad ljudstva do ljudstva pa je vladal vedno prijazen sporazum, ki so ga motili šele v najnovejšem času nekateri prenapetneži. Ti so se zarinili v svojem slepem sovraštvu do Nemcev v najostudnejše laži, s katerimi so sleparili svoje pristaše. Psovk — kakor: „Nemški psi, nemški hudiči, nemški prasiči“ — naši Slovenci niti poznali niso. To so žalostne cvetke jugoslovanske kulture. Po vseh zborovanjih onih hujskačev pa se slišijo le Nemcem sovražne besede in trditve, da so oni naši sovražniki in tlačitelji.

Jaz Vam pa zakličem jasno in odločno, da je ta trditev laž in neresnica, naj jo izreče kdorkoli!

Da ne mislite, da Vam piše Nемеc, Vam povem, da sem rojen Kranjec, pristne slovenske krvi Križajev—Murnikov; 6 leten sem prišel v Celovec, kjer sem vzrastel ter se šolal in prebival 16 let; skozi 24 let sem duhovnik, od teh 22 let v slovensko-nemških župnijah (Prevalje, Vrate, Guštanj, Podklošter). Diham torej koroški zrak že skozi 40 let! V tem času sem se spoprijaznil in seznanil z mnogimi koroškimi Slovenci in Nemci in lahko zatrjujem, da vodi moje pero le ljubezen do ljubliениh koroških slovenskih rojakov ter visoko spoštovanje in globoka hvaležnost do nemškega naroda.

Nemci nam sovražni?

Nemci in vera.

Kdor pravi, da so Nemci nam sovražni, ne ve, kaj govori, ali pa nalašč ne hoče priznati resnice. — V miru smo živeli skupaj, v vojski smo bili skupaj, bili zavezniki proti sovražnikom. Ko so prišli pred stoletji Ogri, smo se skupno branili. Turki so nas ravno tako tlačili kakor Nemce in skupno smo jih vrgli čez mejo. Proti Napoleonu smo se postavili skupno v bran; v tesni zvezi smo bili proti Lahom in 1866 proti Prusom in v svetovni vojski nasproti celemu svetu. — Vprašam Vas:

Kaj je naš največji zaklad? Kot verni kristjani boste odgovorili: „Naša sveta katoliška vera!“ in imate prav. In glejte, za to se imamo zahvaliti, vsaj koroški Slovenci, v prvi vrsti Nemcem. Oni, veliko prej ko naši pradedje pokristjanjeni, so prišli v naše kraje kot misijonarji in učili staroslovenske pogane, jih krstili in dovedli v Kristusovo cerkev. Nešteto svetnikov so nam dali, ki so patroni marsiktere slovenske fare, kakor:

St. Lenard, Ludovik, Konrad, Rupert, Lambert, Osvald, Adalbert, Ernst, Urh, Wolfgang, Henrik, Karol, Bonifacij, Kilian, Gallus, Leopold, Klemens Hofbauer itd. — Sv. Genovefa, Hildegarda, Kuni-gunda, Jera (Gertrud), Ida, Hema, Matilda, Elisabeta, Notburga, Hedviga itd.

Ali to niso krasne zvezde na nebu svetnikov? Ali se sme njih narod tako grdo psovati? Ali ni nebeški pokrovitelj, največje slovenske književne družbe, Sv. Mohor, rodom Nmec, „natione Germanus“ beremo v brevirju! — Je - li t a t u d i n a š s o v r a ž - n i k ?

Še danes službuje med koroškimi Slovenci cela vrsta duhovnikov nemškega rodu, ki so pozabili na narodnost svojih pradedov — gotovo ne iz sovraštva, temveč le vsled ljubezni do Slovencev — kakor kažejo imena:

Bayer, Brandstätter, Ebner, Ehrlich, Einspieler, Fugger, Hafner, Hornböck,

Hutter, Kindelmann, Kuchling, Kuchler, Kusterle, Lasser, Mayerhofer, Mörtl, Nagl, Randl, Rosmann, Rüpl, Rudl, Schenk, Singer, Sturm, Treiber, Trunk, Umlauf, Weiss, Wölfl in dosti drugih.

Ali so prišli med Vas kot odposlanci sovražnika?

Koroška šteje 1067 cerkev. Tekom stoletij so bile postavljene Bogu v čast in Vam, dragi rojaki, v tolažbo. Oba naroda sta tekmovala, da bi čim lepše okrasila božje hiše. Iz Nemčije pa so prišli stavbinski mojstri, iz Nemčije tudi večji del slikarjev, od tam prelepi oltarji, od tam orglje in glasba, skratka, skoro vse, kar ti tolaži srce in razveseljuje oko in uho v božji hiši — ali kaj takega sovražnik stori? In kedar ti je težko pri srcu in odpreš kako knjigo, tovariša samotnih uric, Nemci so izumeli tisek in nam tudi natisnili prve knjige v slovenskem jeziku. In majhne podobice svetnikov, ki jih tako skrbno hranjuješ v molitveniku, na Nemškem so večjidel od nemških umetnikov risane. slikane, tiskane.

To je delo nemških „hudičev“!

Nemške šole.

Odkod silni napredek našega ljudstva v duševnem oziru?

Poglejte na Balkan! Med priprostim ljudstvom skoraj nihče ne zna ne brati ne pisati

in tako jim je pot do razvoja in zdravega napredka zabranjena. Glejte vendar, kako so napredovali Vaši otroci ravno vsled

dobrih šol in poduka v nemškem jeziku!

Po njih so jim strokovni spisi dostopni, po katerih se morejo nadalje izšolati in izobraževati v vseh poklicih in si prislužiti boljši kruh po širnem svetu.

Ali še verjamete, da nam je nemštvo sovražno?

Ljubljčanani bi morali zapreti svojo visoko šolo, ko bi ne imeli nemških knjig, katerih so v zadnjem času nakupili na Nemškem in Avstrijskem za več milijonov dinarjev in ko bi ne imeli profesorjev in doktorjev, ki so se učili na nemških visokih šolah! Za večji del novodobnih iznajdb (Erfindungen) imamo zahvalite Nemce. In kar je v prid bolnikom, imenična zdravila, zdravstvena sredstva, vzorno vrejene bolnišnice, zdravniške inštrumente, občudovanja vredne operacije — kje se vrše kakor v nemških bolniških zavodih in od nemških zdravnikov, pri katerih se učijo učenjaki vseh narodov na svetu.

Ali zasluži tak narod tako podlo narodno sovraštvo?

Ti si kmet! Gospodarske stroje in vse, kar potrebuješ na polju, v skednju, v hlevu, ti napravijo nemške in avstrijske fabrike.

Ti si obrtnik! in ne moreš napredovati brez izdelkov nemško-avstrijske industrije.

In ako si delavec! v fabriki, v rudniku itd., ti olajša delo električna uprava, upeljena od monterjev iz nemško-avstrijskih fabrik.

Kako naglo bi zaostala in začela hirati industrijska podpetja, kakor se že kaže na raznih krajih in kakor vemo iz ljubljanskih časopisih, brez avstrijskih inženirjev in mojstrov, ki napravljajo načrte, risbe, konstrukcije fabrik, mašin, cest, mostov, tunelov in železnic!

Nemci – organizatorji in njih podjetnost.

Prvi med Katoličani ne svetu gledé znanosti, so Nemci tudi prvi v organizaciji. Pri njih v Westfalenu so se šolali odlični slovenski voditelji, med njimi tudi slavni Jan. Ev. Krek. Visoka stopinja gospodarskega napredka med Slovenci izhaja od organizacije ljudske stranke, katero pa smo se učili od nemškega katoliškega „centra“ in od dunajske krščansko socialne stranke.

Tako so nam bili Nemci skrbni duševni očetje, ki so delili od svojega duševnega bogastva radi manjšim narodom. Koliko slovenskih dijakov se je izšolalo po dobrotni podpori nemških dobrotnikov in marsikateri visoki gospod, ki sedaj Nemce preganja, je sedel kot ubogi, siromašni dijak pri nemški mizi.

Kaka nehvaležnost!

Posebno na Koroškem vidimo, kamor gledamo, dobrodejni vpliv sporazumnega nemško-slovenskega delovanja. Kako lepo je napredovala n. pr. mežiška dolina pod vplivom industrije, ki se je razvila v Črni in Mežiči, v Prevaljah in Guštanju. Koliko ljudi je živelo od nje! Kako pa so nazadovala vsa podjetja že tekom prvega leta, odkar niso več v zvezi z izkušenim nemškim vodstvom in redom! Tako je tudi v Rožu, v Borovljah, na Bistrici itd. Kako se bo zopet dvignilo vsako podjetje, ko mu bo posodil Nемеc svoj denar, znanje in razum, Slovenec pa svojo bistro glavo in pridne roke!

V slogi je moč in sreča obeh narodov in s tem skupne koroške domovine!

Koroška narodna pesem.

In kedar je bilo delo pri kraju in je prišel čas počitka in razvedrila, kako lepo je donela koroška narodna pesem, pesem, naše skupno bogatstvo, pesen, katere slavo je razširil Tomaž Koschat po celem svetu, ki je pa že prej donela iz slovenskih in nemških prs, od vasi do vasi, in ogrevala naša srca in oznanjala čez hribe, čez plan,

da smo ene matere sinovi, mile koroške domovine!

In še to pesem so hoteli brezčutni tujci nam prepovedovati — vedeli so prav dobro,

kako ozka je zveza Slovencev in Nemcev ravno po teh koroških narodnih pesmih.

Narodna prenapetnost je kriva vera današnjega časa.

Še marsikatera bi se dala povedati, da bi v nasprotju z brezumnim hujskanjem na raznih shodih bolj mirno in hvaležno presojevali dobrodelni vpliv naših nemških sodeželanov na razvoj slovenskih pokrajin.

Slovenec je blag človek — nehvaležnost se mu zdi ostudna.

Govorniki na SHS-shodih nas učijo sovražiti Nemce kot svoje škodljivce. Pa mislim, da tega noben razumen Slovenec ne bo storil, ker je ostudno, pljuvati v skledo, iz katere smo jedli.

V zgodbah svetnikov berem, da je bil sv. Kasijan učitelj, ki so ga zaradi njegove krščanske vere v smrt obsodili. Muko so mu pa s tem povečali, da so mu zvezali roke na hrbtu in ga tako izročili njegovim lastnim mladim učencam. Ti so pa bodli v njega svoja železna pisalna orodja in ga tako razmesarili. Kako grda podoba, kako žalostna prikazen! Lastni učenci, zapeljani od sovražnikov svojega učenika, postanejo njegovi srditi in brezsrčni rabeljni. — Podoba Avstrije in nemške Koroške, ki ima po neusmiljeni mirovni pogodbi za sedaj zvezane roke in v katero se zaganjajo nehvaležni prejšnji učenci in jo psujejo in ranijo.

Take nehvaležnosti je le zmožno pretirano, prenapeto narodnjaštvo, ki je pa večini koroških Slovencev, hvala Bogu! neznano!

Ne tako! Mi se hočemo izkazati kot hvaležne učence, tudi zdaj kot zveste otroke skupne koroške matere! Ne zapustimo svojih nemško-koroških bratov, kakor nas tudi oni niso v prejšnjih časih!

Človek obrača, Bog pa obrne! In že se kažejo znamenja, da se tudi to avstrijsko kolo kvišku dviga. — Naš Gospod, ki nas je učil, da naj se ljubimo med seboj, ker smo otroci enega očeta, je že pretirani nacijonalizem ali narodnjaštvo obsodil, ko je poslal apostole učiti vse narode. In zatorej naj bo naše stališče: „**Ljubiti svoj narod, sosedespoštovati, nikogar zaničevati!**“ Od tega so pa naši narodnjaki tako oddaljeni, da menda res od zore do mraka le eno gonijo: „Slovenec sem, proč Nemci!“ In kedar so kakega Nemca gospodarsko uničili in spravili na beraško palco ali v ječo ali pretepli in umorili, mislijo, da so si stekli nevenljivih zaslug za narod. Kako žalostno mora v takem srcu izgledati, ko se že radi kake nedolžne nemške besedice ali pesnice razjari, kakor bič ob rudečem prtu. Kako žalostno pa posebno za katoličane, če se njih zastopniki po shodih kar penijo same togote nad Nemci, medtem ko

socijalisti shode sklicujejo za mednarodno sporazumljenje!

V resnici! tako pretirana narodna prenapetnost je kriva vera današnjega časa in je v največjem nasprotju s katoliškimi načeli!

Tako je bil ugasnjen ogenj bratske ljubezni, ki nam je svetil v temni noči svetovne vojske in naše srce ogreval za koroško domovino!

Ali res? Hvala Bogu in zvestim slovenskim Koroščem,

še ne povsod, ne povsem!

Marsikateri vrli mož in marsikatera brihtna gospodinja in posebno vračujoči se vojaki so ohranili zdravo pamet in toplo srce! In ako bi se bil res kdo udal tujcem-hujskačem — ima še sedaj ob 11. uri čas, pomisliti. Od njega je odvisno, da se zopet objamemo kot bratje v eni ljubezni pod krovom ene hiše:

Nerazdeljene, ljubljene koroške domovine!

Premišljajmo, kaj imamo vnaprej posebno v gospodarskem oziru pričakovati.

Celovec in Beljak.

Že sedaj uvidimo, da meri smer našega gospodarstva na Spodnjem Koroškem v Celovec, kakor na Zgornjem v Beljak — ne pa v Ljubljano, še manj pa v Zagreb ali Belgrad. Ko bi se odločila Spodnja Koroška za Jugoslavijo,

bi bila gospodarsko uničena!

Medtem ko Vam odjemljejo Celovčani vse Vaše pridelke po dobri ceni, bi bili potem ob colski meji primorani konkurirati z hrvaškim, banaškim in srbskim kmetom, ki je glede boljšega sveta in živinoreje pravi kralj v primeri z koroškim kmetom. Konkurirati z jugoslovanskim kmetom ne boš mogel, odjemalcev za poljske pridelke ne boš imel, ker ti bo pot v Celovec zaprta — davkov ne boš mogel plačevati, ker ne bo zaslužka — taj ti bo ostalo drugega, kakor da greš s **t r e b u h o m** z a **k r u h o m** in se izseliš ter zapustiš streho, pod katero so srečno bivali tvoji očetje. Že zdaj vidiš, kako težko je dobiti orodje za kmetско gospodarstvo, ki se na Avstrijskem izdeluje, radi visokega colskega tarifa, ki so ga napravili gospodje v Belgradu. Ako pa izbruhne

kaka živinska kuga, od kod boš vzel zdravila, ki jih Jugoslavija nima, in od kod živinozdravnika, ki jih je tudi premalo?

Nasprotno imaš v Avstriji v takih slučajih pomoči zadosti in to brez cola! Vedno boš imel tudi dobrih odjemalcev v Celovcu; in ne bo trajalo 10 let in železniška proga bo šla iz Celovca čez Velikovec in Grebinj v Labudsko dolino v Sv. Andraž in Volfšberg, od tod pa na najkrajši poti v Gradec.

Kako lahko boš v Avstriji prodajal in kupoval brez obmejnih sitnosti.

Denarno stanje.

Kar se tega tiče, se gospodje okoli ljubljanske vlade precej radi širokoustijo, češ, kaki „Bettelvolk“ in „lačenbergarji“ so Avstrijci. No, jaz le vem, da so vsled vojske vsi narodi in vse vlade precej v skripcih in stiskah. Da smo pa vendar v redu, je menda že s tem dokazano, da smo še Čehom mogli moke posoditi. Denarno stanje se bo zboljšalo, kakor hitro bo mogla začeti naša industrija delo v polnem obsegu. Tudi nemiri na Ruskem in Poljskem branijo razvoj, vendar pa nismo molzna krava, kakor so Kranjci in Hrvati za Srbe. Pomislite! Prve ste tudi Vi morali oddati 20 % vsake kronice — Srb ni oddal niti vinarja. Pri menjavi kron v dinarje so Vam Srbi na novo precej mošnje izpraznili — Srbi niso trpeli, ker so dinarje že imeli. Sedaj zahtevajo, ka-

kor berem v ljubljanskih časopisih, 16 krat višji zemljiščni davek kot je bil prej! Berite vendar te časnike meseca avgusta, kako stokajo onkraj Karavank radi državnega proračuna za leto 1920/21, ki kaže izdatkov 16 milijard 789 milijonov, torej skoro 17 tisoč milijonov. Zraven tega pa še vojnega dolga, ki ni uračunjen, okoli 200 milijard kron! Dober tek, „zlata“ Jugoslavija! Vprašam Vas, ali ne slišite obupnih klicev iz Kranjske, klice vseh

„revežev, bednikov in razžaljencev“,

kakor pišejo časniki v Ljubljani?

Temni oblaki naznanjajo nevihto! Zopet v vojsko?

Jugo- ali Srboslavija je požrla več narodov, kakor jih more prebaviti. Ni čudo, da ji noben sosed ni prijatelj. Avstriji je vzela krajev in prebivalcev, ki za njo ne marajo — ravno tako Ogrski. Bolgarijo je ogoljufala, niti ubogih Albancev ne pusti pri miru, Črnogorce tlači in z Italijo je v skriti vojski. Vrli katoliški Hrvatje krivoverskih Srbov ne marajo, na Kranjskem se navdušujejo za Srbe le advokati in tudi samo toliko časa, ko pri vladnem koritu stoje — pri večini Kranjcev se pa že dani, bili bi veseli, ko bi tudi imeli ljudskega glasovanja.

Tako v tej državi nikoli ne bo pravega miru in besede bodo obveljale: „Kraljestvo, ki je samo zoper sebe razdvojeno, bo razpadlo!“

Notranji nemir oslabi in usoda avstrijskega cesarstva se tudi v SHS-državi lahko ponavlja! To pa ne bo šlo brez sile, brez krvi. In tako bi se podali v državi SHS v novo vojskino nevarnost. Vaši možje in sinovi bodo spet morali zagrabit i zuške in se podati na vojno polje in za koga? Le da branijo samooblastne mogočneže zaslužene osvete! Oh, kamor gledaš v „zlati Jugoslaviji“, povsodi se kažejo

temni oblaki, ki naznanjajo nevihto in hudo uro!

Nasprotno je v Avstriji le toliko vojaštva, kolikor potrebuje za notranji red in tudi pri tem še ni govorena zadnja beseda. Vojaki so tukaj prostovoljci s plačo, kakor n. pr. žandarji. Nihče ne vpokliče mladih fantov k naboru (štelungi) ali k vojaškim vajam. Ni se treba bati 21. leta, da bi fant moral za par let od doma in dela, tratit čas po kasarnah. Tako bodo ravno v najlepših letih Vaši otroci — ako glasujete za Avstrijo — presegali svoje štajerske in kranjske tovariše, ki bodo morali biti pripravljeni.

darovati za neljubo vlado čas,
zdravje in življenje!

Kakšno šolo?

Tvoji otroci — komaj par ur od nemške meje — se v srbohrvaških šolah ne bodo kaj drugega naučili kakor par srbskih kljuk, en par besed, ki jih nihče ne razume, in podlega sovraštva proti Nemcem. To je menda edini učni predmet privandranih učiteljic in učiteljev, ki se obnašajo kakor pustne šeme in pojaci v primeri z dobrimi prejšnjimi koroškimi učitelji.

Pot. v svet in s tem boljši kruh bo tvojim otrokom zabranjen, če se jim odvzame priložnost, priučiti se nemškega jezika, ki jim je potreben kakor vsakdanji kruh. Naj le narodnjaki še tako vijejo, naj razupijejo vsakega Slovenca, ki jim pošteno resnico pové, za Judeža — izdajalca!

Gola resnica je,

da sloni ves naš kulturni napredek in naša znanost na nemški kulturi in znanosti. Tako je bilo in tako bo tudi v bodoče! Ljudstvo, ki šteje nad 70 milijonov enega jezika, se ne da ugonobiti! Vrli Hrvatje in tudi treznosmisleči Srbi so to vedno uvidli, in so ostali Nemčiji in Avstriji naklonjeni. Tudi Rusi se približujejo. A celo na Kranjskem se sliši zdaj že na mnogo krajih na novo pravična sodba o Nemcih. In Vi, koroški rojaki, ki ste najbližji pri zakladih nemške civilizacije, znanosti in učenosti, bi se jih branili? Vi, ki bi dobili takorekoč iz prvih

rok napredek, znanost in učenost, s katerimi si morete uravnati boljše prihodnjost in svojim otrokom zapustiti najlepšo dedščino? — V nemški jezik so predstavljena vsa glavna dela vseh učenjakov na svetu, pisana vsa znanstvena dela bogo- in modroslovja, zdravitoznanstvena in pravoslovna, tehnična in strokovna — kar je človeški um izmislil in spisal od najstarejših časov do zdaj, je na razpolago našemu ljudstvu in mu dostopno v nemških knjižnicah, na šolah vseh vrst.

In tvoje otroke hočejo mučiti in poneumniti jugoslovanski prvaki s srbščino in jim izbiti iz glave nemščino, da bi ne mogli po svetu, da zakrknejo v balkanski nevednosti in neolikanosti!

Če ti je kaj za tvoje otroke, moras
glasovati
za Avstrijo!

Naše pravice.

Pa mi zavrneš: „Nemci nas bodo tlačili, zatirali in nam odvzeli naš slovenski jezik in narodnost.“ — Važen ugovor in razmotrivanja vreden! Pa, hvala Bogu! ta strah ni opravičen.

V šoli, v cerkvi, pri uradih, v vsakdanjem življenju ni ne duha ne sluha o zatiranju!

V slovensko-nemški ziljski dolini sedaj bivam, a v dvojezičnih šolah se še vedno

učijo šolarji, kakor prej, slovenski pisati in čitati zraven nemščine — kakor želiijo slovenski stariši. Lani so imeli v nemškem Beljaku dva slovenska kurza in tudi v Celovcu se učijo slovenščine.

V cerkvi pridigujem v obeh jezikih. V več župnijah se pa sliši samo slovenska pridiga in zaradi tega ni nobenega preganja! Kako lep je kak „žegen“ pri nas! Po cerkvenem pravilu se zberejo fantje in dekleta pred cerkvijo, oglasi se glasba, fantje zapojejo eno slovensko, zaračajo, potem eno nemško — poslušalci so Slovenci in Nemci. Skupaj so molili, skupaj pojó, skupaj so delali, skupno se veselé.

tukaj je uresničena medna-rodna zveza.

Pri okrajni sodnji so gospodje vsi zmožni slovenskega jezika in pri obravnavah se skozi odprta okna dostikrat sliši kak jedernat slovenski izraz.

Na cesti, na železnici, v gostilni — povsodi doni brez zbadanja slovenska beseda zraven nemške. Zato nas nihče krvavo ne gleda. Jaz pravim Vam le toliko: Kako srečni bi bili Nemci, ko bi uživali v mestih, ki so jih ustanovili njihovi pradedje, pod Jugoslavijo tako svobodo, kakor Slovenci med nemškimi Korošci!

Tako je bila od pamtiveka šega na Koroškem, le prenapeti narodnjaki ne morejo zapopasti take strpljivosti. — In ko bi res

hotel kak nadnacijonalec, prenapetnežev je povsodi, kaj uvesti, kar bi žalilo naše slovenske občutke, imamo po mirovni pogodbi zajamčeno varstvo narodnih manjšin.

Po tej mirovni pogodbi je vsako nasilstvo izključeno!

Kakor v starih časih boste tako v svojih cerkvah slišali slovensko pridigo, vaši otroci se bodo podučevali v obeh jezikih, Vaše pravde bodo rešene, kakor razumete in lahko boste govorili povsod, kakor Vam je Bog jezik ustvaril.

To niso prazne obljube, to je resnica — tako se počutimo zadovoljne povsodi, kjer bivamo Slovenci med Nemci.

Ko so začetkom leta 1919. nepovabljenе goste Jugoslovane zapodili iz Podkloštra, to nišo bili Nemci, temveč slovenski Zilani, ki pa hočejo pri tem ostati dobri avstrijski Korošci in usiljivih Jugoslovanov ne marajo!

Dve šprahi — en rod.

Da se takorekoč smatramo za eno žlahto polubratov in sester, smo sijajno pokazali meseca julija tega leta, ko smo v Celovškem teatru napravili prestavo in potem velikanski obhod v vseh narodnih nošah cele koroške domovine. Kako burno

só bili pozdravljeni posebno slovenski Zilani in Zilanke od veliko tisoč broječe množice — med njimi tudi mednarodni komisarji — se ne da popisati. Vsakemu domoljubu so se lesketale solze v očeh, ko je gledal to prelepo slogo in to plamtečo ljubezen do koroške domovine in vse brez zabavljenja in rotenja proti narodnemu nasprotniku, kakor je to, žalibog, šega na SHS taborih.

Pokazala sta oba naroda, da sta zvesta Korošca in da se imata med seboj rada kakor prava brata.

Nemški Korošec nam ni tujec!

Tuja nam je nehvaležnost, sirovost, širokoustje, nasilstvo!

Tuji so nam ljudje s takimi lastnostmi, kakoravno govorijo slovenski.

Tuja in neumljiva nam je njih brezsrčnost in smelost proti domačinom.

Tuja nam je tržaška in goriška fakinaža,

Tuje nam spodnjoštajerske sirovosti, ki se že kmalu dve leti med nami šopirijo in so nas že tako daleč spravili, da

se sramujemo Slovenije, ki nam je take zastopnike slovenske civilizacije poslala!

Nešteto solz, krivic, zatiranja, nedolžne krvi in umorov imajo ljudje te vrste na vesti in oni, ki

so jih izpustili na Korošce, kakor volkove na ovčji pašnik. — Ako je bil kak gerent, oficir, uradnik ali orožnik le količkaj pravičen, usmiljen in toleranten, hitro so ga odstranili. Tako postopanje nas je Sloveniji **odtujilo za vedno!** Nesrečna roka, ki je izbrala in postavila za gerente po navadi najostudnejše agitatorje, najmanj spoštovane osebe — **ta nas je bolj gnala nazaj v naročje koroških Nemcev,** kakor bi to mogla še tako izdatna nemška agitacija.

Na nemški strani, tako smo spoznali, je prava olika in omika, srce in glava nas ženeta nazaj k bratom Korošcem!

Pod bajonete in biče?

Ne pozabimo! Če so nas že sedaj, ko nas še nimajo za gotovo, tako nekrščansko mučili kaj bo šele, ko bi bili za vselej priklenjeni v ta jarem?! V SHS-državi ima prvo besedo vojaštvo in pri tem batine pojó. Z bajoneti in palicami bi bili osrečeni, kedar pade krinka od obraza ljubljanskih mogočnejšev. Vsaj samo za te se gre! Srbi in Hrvati bi nas prav gotovo pustili pri miru — a za ljubljanske in štajerske prvake morajo po kostanj v koroško žerjavico. Kdo jih je izvolil za slovenske zastopnike? Mar ljudska volja? Oh, saj še niste imeli volitev, odkar ta država stoji!

V Avstriji je marsikaj popraviti kakor v vsaki nesrečni hiši;

**a bajoneti, sablje, biči, teča in palica pri nas
ne vladajo!**

Izvoljeni so zastopniki delavcev, kmetov in obrtnikov in ti napravijo red. Ali se Vam, dragi rojaki, ne zdi tudi v tem oziru boljše in lepše pri nas, kjer se s človekom tudi človeško ravna?

Pri starem naj ostane!

Tukaj je naša žlahta! Korošci so se le malo ženili na Kranjsko in Štajersko. Tu na, kjer mejimo po celi dolgosti skoraj 200 kilometrov z Nemci, koliko porok je bilo sklenjenih, koliko žlahte imamo med Nemci in narobe oni med nami! — Koliko izmed nas je sklenilo ravno s kakim blagim Nemcem prijateljstvo za vse žive dni!

En vrl tolstovrški posestnik, Bog ga skoraj reši jugoslovanskih spon! mi je pravil: „Glejte, gospod, še sedaj si najraíše dopisujem s svojimi kameradi od zibmarjev (7. regiment), akoravno so Nemci. Oh, kako smo se radi imeli, kako lepo je eden drugemu pomagal, dolg čas preganjat v kosarni.“

In dobra gospodinja na Stražišči ne bodi pozabljena, ki se je izrazila: „Eh, gospod, najbolje bi bilo, ko bi vse pri starem ostalo! In če se otroci ne bodo nemški našli, kaj bo

ž njimi? Prideš čez goro med Nemce in si cel trep!“

Naj se izpolnijo želje vseh previdnih slovenskih Korošcev,

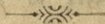
naj ostane vse pri starem!

To se da doseči, če vsi glasujemo za avstrijsko Koroško!

Svojim slovenskim sobratom radi tega ne bomo odtujeni. Njih književni proizvodi in časniki nas tudi v Koroški dosežejo, da vidimo, kako si življenje uravnajo. A vsega hudega, ki pride neizogibno čez tako nesrečno skupzlimano SHS-državo se bomo izognili, ker bomo že davno pod mirno streho skupne koroške domovine.

V Švici živijo skupaj Lahi, Francozi in Nemci. Tudi oni mejijo s svojimi rojaki in vendar se ne marajo ločiti in združiti z brati v velikih državah — že vedó zakaj!

Tudi mi hočemo enako Švici pokazati, da se z drugim narodom, s katerim nas vežejo tisoče vezi, prav dobro da v miru živeti: vsak dobi svoje in vsakemu svoje privošči po naročilu našega Gospoda: „Karkoli nočete, da bi se vam prigodilo, tudi vi drugim ne storite!“

Predragi koroški rojaki!

Ni mi dalo miru, ko sem slišal in bral, kako Vas lovijo brezvestneži na svoje limanice. Moral sem duška dati svojemu prepričanju, ker me osebno k Vam ne pustijo, da vendar enega ali drugega svarim v zadnji uri, ko se izpolnuje usoda Koroške morebiti za stoletja. Ko se gre za srečo ali nesrečo ljudi, ki jih ljubim že velih 40 let, ne morem molčati.

Torej, ko pride do glasovanja, naj nihče ne misli na različnost naroda, temveč

**na skupno ljubezen do skupne
matere, koroške deželice!**

Vsi za Avstrijo!

Vse za avstrijsko Koroško!

Naj veje ta duh sprave in ljubezni nad Vami! In dan ljudskega glasovanja bo zapisan z zlatimi črkami v zgodovini nad vse ljubljene koroške domovine!

Končam z besedami Mozesa preroka ob slovesu od svojiga ljudstva:

„Nebo in zemljo kličem v priče proti vam! Predložil sem vam življenje in smrt, blagoslov in prokletstvo – Izvoli torej **življenje, da boš živel, ti in tvoj zarod!**“

(5. Mozes, 30. 19.)

Podkloštrom, septembra 1920.

Avguštin Križaj
bivši župnik Guštanjski.

